

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

О.Г. Набока

«29» червня 2023 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

**підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

**за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Інформатика)**

мова навчання українська

Дніпро-Слов'янськ – 2023 р.

Розробники:

Мартинів Р.С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Алієва О.Г., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Свіденська Г.М., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол № 11 від «18» травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Федь В.А.

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Керівник групи забезпечення

А.В. Стьопкін

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

29 червня 2023 р., протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Обов’язкова	
Загальна кількість годин – 150	Рік підготовки:	
	2-й	
	Семестр	
	3-й	
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 4 самостійної роботи здобувачів– 5,4	32 год.	
	Практичні	
	32 год.	
	Самостійна робота	
	год. 86	
	Вид контролю: Екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є забезпечення високої світоглядної, філософської, методологічної та логічної культури здобувачів, їх здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях, цінування різноманіття та мультикультурності, дотримування етичних норм, принципів толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання,
результатів навчання, методів навчання, методів контролю з обов'язкової навчальної дисципліни
«Філософія»**

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.</p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного</p>	<p>РН 7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.</p> <p>РН 13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в</p>	<p>Поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання:</p> <p>– словесні (лекція (проблемна, лекція-прес-конференція, лекція-провокація, лекція-дискусія, розгляду конкретних ситуацій, консультація, круглий стіл тощо), дискусія, співбесіда, розповідь, пояснення тощо);</p> <p>– практичні (практичні заняття, вправи, кейси, розв'язання ситуацій, дидактична гра тощо);</p> <p>– наочні</p>	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне та письмове опитування, тестування, практична перевірка, рейтинговий контроль, взаємоконтроль (взаємооцінка), самоконтроль (рефлексія, самооцінка), оцінювання самостійної роботи (есе, міркування над проблемою, коментування вислову тощо).</p> <p>Екзамен.</p>

<p>демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p> <p>ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.</p>	<p>Україні.</p> <p>РН 14. Уміє інтегрувати в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.</p>	<p>(спостереження, демонстрування, ілюстрування тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання есе, рефератів тощо); – проєктні (розроблення мініпроєктів, робота у міні групах тощо); – цифрові (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); самостійна робота (робота іздрукованими та електронними інформаційними ресурсами, розв'язання завдань тощо) 	
---	--	---	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	Зокрема					усь ого	Зокрема				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	Лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність філософії та її роль у суспільстві	29	4	4	-	-	21	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Парадигми давньої і середньовічної філософії	8	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Західноєвропейська філософія епохи Відродження і Нового часу	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Стратегії сучасної філософії	26	2	2	-	-	22	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Гуманістичний пафос вітчизняної філософії	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Філософське вчення про буття (онтологія)	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Філософія пізнання (гносеологія)	25	2	2	-	-	21	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Логіка. Формування абстрактного мислення, здатності до аналізу та синтезу, застосування знань у практичних ситуаціях.	12	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Філософія свідомості.	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема	28	2	4	-	-	22	-	-	-	-	-	-

10.Філософська антропологія												
Тема 11. Соціальна філософія	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	150	32	32	-	-	86	-	-	-	-	-	-

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочн форма
1	Сутність філософії та її роль у суспільстві	4	-
2	Парадигми давньої і середньовічної філософії	4	-
3	Західноєвропейська філософія епохи Відродження і Нового часу	2	-
4	Стратегії сучасної філософії	2	-
5	Гуманістичний пафос вітчизняної філософії	2	-
6	Філософське вчення про буття (онтологія)	2	-
7	Філософія пізнання (гносеологія)	2	-
8	Логіка. Формування абстрактного мислення, здатності до аналізу та синтезу, застосування знань у практичних ситуаціях.	6	-
9	Філософія свідомості	2	-
10	Філософська антропологія	4	-
11	Соціальна філософія	2	-
	Разом	32	-

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія як теоретичне освоєння світу	4	-
2	Філософія стародавнього сходу й античності	4	-
3	Модерна філософія	2	-
4	Критика розуму в неklasичній філософії другої	2	-

	ловини ХІХ ст.		
5	Вітчизняна філософія: основні представники та ідеї	2	-
6	Основні закони та категорії діалектики	2	-
7	Пізнання як предмет філософського аналізу, рівні і форми пізнання	2	-
8	загальна характеристика логіки, формування логічного мислення	6	-
9	Свідомість: філософський аналіз.	2	-
10	Філософські виміри дослідження людини	4	-
11	Філософія суспільства	2	-
	Разом	32	-

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочн форма
1	Філософія, її предмет, проблематика і структура	22	-
2	Некласична філософія («філософія підозри»)	21	-
3	Епістемологія	21	-
4	Співвідношення природного і соціального в людині. Гідність людини	22	-
	Разом	86	-

5. Критерії оцінювання результатів навчання.

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою для екзаменів «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»).

Навчальна дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

За накопичувальною 100 бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Критерії оцінювання екзамену:

– оцінки **«відмінно» (90-100 балів)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без похибок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу;

– оцінки **«добре» (75-89 балів)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності;

– оцінки **«задовільно» (60-74 бали)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача;

– оцінка **«незадовільно» (26-59 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни;

– оцінка **«неприйнятно» (0-25 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними

Оцінювання рефератів, доповідей, есе, презентацій тощо за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);

- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;

- за наявність змістовних висновків;

- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;

- за кожну неправильну відповідь;

- за невчасне виконання завдання;

- за недостовірність поданої інформації;

- за недостатнє розкриття теми;

- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Умовою допуску до складання екзамену є накопичення здобувачем протягом навчального семестру не менше 60 балів з навчальної дисципліни. Допуск здобувача вищої освіти до складання екзамену з певної дисципліни відбувається незалежно від результатів навчання з інших дисциплін.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни.

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі.

6. Засоби діагностики результатів навчання.

Діагностика результатів навчання включає диференційований та об'єктивний облік результатів освітньої діяльності здобувачів і включає наступні блоки:

контроль засвоєння теоретичних знань (усне опитування, обговорення проблемних питань, розв'язання ситуаційних завдань, виконання аудиторних та позааудиторних робіт тощо на практичних заняттях);

контроль самостійної роботи здобувачів (аналіз продуктів діяльності - аналітичних звітів, рефератів, есе, презентацій тощо, виконаних у системі дистанційного навчання (<http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2057>), виступів на наукових заходах, творчих завдань тощо);

підсумковий контроль: семестровий екзамен

Екзаменаційні питання

1. Основні сучасні проекти людини.
2. Філософія як теоретична основа світогляду. Світ філософських роздумів.
3. Основні функції філософії.
4. Основні парадигми стародавньої філософії.
5. Давньоіндійська філософія.
6. Давньокитайська філософія.
7. Справедливість у філософських вимірах.
8. Філософія докласичного періоду античності.
9. Проблема буття в античній філософії класичного періоду.
10. Людина і суспільство в античній філософії (Сократ, Платон, Аристотель).
11. Середньовічна парадигма мислення.
12. Онтологія та гносеологія Середньовіччя.
13. Антропоцентричний характер філософії Відродження. Гуманізм і проблема індивідуальності.
14. Проблема методу у філософії Нового часу (Ф. Бекон, Р. Декарт).
15. І. Кант – дуалізм світу людського буття: природного і морального.
16. Філософія Г. Гегеля.
17. Філософські погляди Л. Фейєрбаха.
18. Перегляд класичної моделі світорозуміння. Основні риси некласичної філософії.
19. Категоричний імператив І. Канта.
20. Концепція «волі » в некласичній філософії (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше).
21. Ідея несвідомого та психоаналіз у філософії З. Фрейда.
22. Історична доля фрейдизму у ХХ ст. (К. Юнг, Е. Фромм).
23. Проблема існування людини в екзистенціальній філософії.
24. Особливості української філософської парадигми.
25. Філософські ідеї Г. Сковороди.
26. Філософія П. Юркевича.
27. Загальна характеристика матеріалізму та основні його форми.
28. Загальна характеристика ідеалізму та основні його форми.

29. Філософський смисл проблеми буття.
30. Зміст і пізнавальне значення субстанції у філософії.
31. Філософська характеристика часу.
32. Філософська характеристика простору.
33. Гносеологічна проблематика в історії філософської думки.
34. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання.
35. Наука як соціокультурний феномен. Етика науки.
36. Проблема істини у пізнанні.
37. Діалектика і метафізика. Історичні форми діалектики.
38. Типізація суспільств.
39. Сутність і явище як філософські категорії.
40. Проблема визначення свідомості в історії філософії.
41. Основні підходи до дослідження свідомості.
42. Суспільство як предмет філософського дослідження
43. Філософська концепція людини. Подолання бінарної опозиції духу і тіла.
44. Філософія особистості.
45. Необхідність і випадковість як філософські категорії.
46. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, надсвідоме.
47. Проблеми біоетики.
48. Відчуження людини у сучасному світі.
49. Свобода як філософська проблема.
50. Логіка як наука. Предмет і значення логіки.
51. Закони логіки.
53. Загальна характеристика понять. Основні відношення між поняттями.
54. Логічні операції з поняттями.
55. Прості судження: види, відношення.
56. Складні судження: види, таблиці істинності.
57. Умовиводи: загальна характеристика, види.
58. Чуттєве і раціональне пізнання.
59. Індукція і дедукція як методи пізнання.
60. Основні підходи до розуміння сутності людини.

7. Рекомендована література

Основна

1. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019. 596 с.
2. Матеріали до практичних занять із навчальної дисципліни «Філософія» підготовки студентів першого бакалаврського рівня вищої освіти для усіх спеціальностей / Укл.: Скиртач В.М., Алієва О.Г., Дьяковська Г.О., Мартинов Р.С. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2023. 63 с.
3. Філософія основних сфер і напрямів людської життєдіяльності: навчальний словник-довідник. Львів: Видавництво ПП«Новий Світ-2000», 2022. 342 с.

Допоміжна

1. Гьосле В. Кав'ярня мертвих філософів. Київ : Новий Акрополь, 2020. 256 с.
2. Пінкер Стівен. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки та прогресу. Київ : Наш формат, 2019. 560 с.
3. Скіртач В.М., Алієва О.Г., Мартинов Р.С. Трансформація суб'єкта в клінічному дискурсі філософствування ХХ століття: моногр. 2-ге вид., доповн. Слов'янськ: ВЦ «Маторін», 2021. 293 с.
4. Фром Е. Мати або бути. Х.: Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. 304 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
2. <http://lib.onu.edu.ua/> Бібліотека ОНУ ім. І.І.Мечникова.
3. <http://www.nbu.gov.ua/> Бібліотека ім. В.Вернадського.
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
5. <http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.
6. <http://www.philosof.onu.edu.ua/> Сайт Філософського факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова.
7. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України.

9. Посилання на дистанційний курс

Дистанційний курс «Філософія»

(<http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2057>)

Мартинов Р.С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

РПНД перевірена.
Методист НМВ
Коркішко О.Г.

